

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
природничо - географічний факультет
кафедра фізичної географії і геології

Назва курсу	Основи наукових досліджень
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Туризм
Викладачі	Зав'ялова Тетяна Василівна
Профайл викладачів	http://geo.mdpu.org.ua/
Контактний тел.	(0619) 44-04-27
E-mail:	zavyalova_tatyana@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди, згідно графіку роботи кафедри фізичної географії і геології - обговорення питань для самопідготовки та презентацій. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Курс передбачає вивчення науки як особливого виду людської життєдіяльності, огляд еволюції «науки про науку», особливостей творення наукового знання, погляд на особистість вченого, його роль у суспільному житті, підходи і методи, методику і методологію, презентацію результатів наукового дослідження, етику наукового дослідження, наукометрію, науковий текст, академічні моральні цінності і плагіат у науці. Специфіка дисципліни зумовлена її загальнонауковим і конкретно-предметним характером, її ж мета - дати уявлення про форми й розуміння певних закономірностей розгортання наукових явищ.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Основною метою курсу є ознайомлення студента зі стратегією і тактикою наукового пошуку, питаннями методології, методики та організації, також з сучасними напрямками наукових досліджень в області дисциплін, формування навичок та вмінь пошуку необхідної наукової інформації.

Зміст курсу зводиться до двох основних питань: організація наукової діяльності та вивчення процесу науково-дослідницької діяльності.

По завершенню вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» студенти зможуть:

– оперувати категоріальним апаратом наукових досліджень; – володіти правилами академічної доброчесності та методикою перевірки тексту на унікальність; – формувати й обґрунтовувати ідею наукового дослідження; – оцінювати послідовність планування науково-дослідної роботи; – володіти методологією наукових досліджень; – використовувати повний спектр джерел інформації для наукового дослідження; – володіти мовою і стилем дослідження, етикою ділового спілкування; – обґрунтовувати і структурувати результати наукових досліджень; – оприлюднювати та презентувати результати наукових досліджень; – ідентифікувати елементи навчально-дослідної роботи в кваліфікаційній роботі;

3. ФОРМАТ КУРСУ

Очний (offline) у вигляді лекційних та семінарських занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ФК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів. ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота	Навчальна практика
Загальна кількість годин/кредитів 120/4	20	16	86	

6. ОЗНАКИ КУРСУ

Рік викладання	семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2021	2	242 Туризм	1	Нормативний Нормативний

7. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

Технічне та мультимедійне обладнання, інтерактивна дошка, спеціалізована література. Забезпечення доступу здобувачів вищої освіти до Інтернет-ресурсу.

8. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- ☐ Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- ☐ Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- ☐ Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання;

9. СХЕМА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Тиж. / дата / год	Тема. План	Форма діяльності (заняття)	Матеріали	Література Ресурси в інтернеті	Завдання	Термін виконання
Тиж. 1. 4 акад. год.	БЛОК І. Тема 1: Поняття «наука» та «наукова діяльність». Основні складові науки. Суб'єкти наукової діяльності. Наука як специфічна сфера людської діяльності. Основні складові частини науки – знання, пізнання, наукова ідея, гіпотеза, закон та закономірність, концепція, теорія, парадигма, наукове дослідження, метод наукового дослідження, наукова діяльність, науковий результат, об'єкт та суб'єкт наукової діяльності. Фундаментальні теоретичні основи географічної науки: концепції, теорії, закони, парадигми.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1-13	Об'єкт, мета і завдання курсу “Основи наукових досліджень”. Організація науково-дослідної роботи.	перший періодичний контроль
Тиж.2- 4 акад. год.	Тема 2: Організація наукового дослідження. Характеристика основних етапів процесу наукового пізнання. Наукове дослідження. Ефективна організація наукового дослідження. Планування процесу наукового дослідження. Критерії вибору теми наукового дослідження. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Матеріальні та ідеальні предмети дослідження. Особливості формулювання головної мети та завдань, які потрібно виконати під час	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.)	Презентація Наукова та навчальна література.	1-13	Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем методики. Наука — продуктивна сила розвитку суспільства Пошук, накопичення і обробка наукової інформації.	впродовж першого навчального семестру.

	дослідження. Підготовчий, дослідницький та камеральний етапи наукового дослідження.					
Тиж.3 2 акад. год.	Тема 3. Основні складові науки. Фундаментальні теоретичні основи науки.	Лекція (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1-13	Основи методологічної науково-дослідної роботи. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем методики.	впродовж першого навчального семестру
Тиж.4 2 акад. год.	Тема 4. Організація наукового дослідження. Характеристика основних етапів процесу наукового пізнання (продовження). Специфіка та різноманіття польових географічних досліджень. Специфіка та різноманіття лабораторно-аналітичних географічних досліджень. Етап перевірки та впровадження отриманих наукових результатів на практиці. Особливості організації наукового пізнання в природничих науках загалом та в географії зокрема. Особливості студентської наукової творчості. «Положення про організацію наукової та науковотехнічної діяльності у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».	Лекція (2 год.)	Презентація, Наукова та навчальна література.	1-13	Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Основи методології науково-дослідної роботи.	впродовж першого навчального семестру

Тиж.5 2 акад. год.	Тема 2: Організація наукового дослідження. Основні етапи наукового пізнання	Практичне заняття (2 год.)	Презентація, Наукова та навчальна література.	1-13	Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. 2. Науково-дослідницька діяльність студентів. 3. Вибір теми та реалізація дослідження. 4. Ефективність наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
Змістовний розділ №2. Методологія науки. Наукова інформація та оформлення результатів наукового дослідження						
Тиж. 6. 2 акад. год.	Блок 2. Тема 3. Методологія науки. Методологічний арсенал географічної науки. Поняття «методології», «методики», «методів», «техніки», «прийомів» та «операцій» наукового пізнання. Методологічні рівні наукового пізнання. Категоріальний апарат методології. Основні методологічні інструменти наукового дослідження. Головні вимоги до наукового методу. Методологічні принципи географічних досліджень. Класифікаційні схеми наукових методів географічного дослідження. Філософські методи наукового дослідження в географії (діалектичний метод, системний підхід та оз.). Рівні наукового пізнання в географії: теоретичний та емпіричний.	Лекція (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1-13	Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. 2. Науково-дослідницька діяльність студентів. 3. Вибір теми та реалізація дослідження. 4. Ефективність наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру

Тиж. 7. 2 акад. год.	Тема 3. Методологія науки. Методологічний арсенал географічної науки	Практичне заняття (2 год.)	Наукова та навчальна література.	1-13	1. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. 2. Методи та техніка наукових досліджень. 3. Методи досліджень на емпіричному й теоретичному рівнях.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 8. 2 акад. год.	Тема 3. Методологія науки. Методологічний арсенал географічної науки (продовження). Загальнонаукові методи теоретичного рівня пізнання в географії (історичний, літературний, сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації, формалізації, аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, прогнозування та оз.). Загальнонаукові методи емпіричного рівня пізнання в географії (спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент, опитування). Універсальні загальнонаукові методи географічних досліджень (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизації). Картографічний метод, методи класифікації та типізації в географічних дослідженнях, системний метод, метод аналізу взаємозв'язків та взаємозалежностей, метод балансів, географічний прогноз, географічне районування, моделювання, порівняльно-географічний метод, математичні методи в географії, методи ідеалізації та формалізації, методи	Лекція (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1-13	1. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. 2. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. 3. Техніка роботи зі спеціальною літературою	впродовж першого навчального семестру

	накопичення первинної інформації в географічних дослідженнях.					
Тиж. 9. 2 акад. год.	Тема 3. Методологія науки. Методологічний арсенал географічної науки (продовження)	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1-13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 10. 2 акад. год.	Тема 4. Збір та систематизація наукової інформації. Первинна та вторинна наукова інформація. Обробка інформації, зібраної в ході наукових досліджень. Наукова інформація. Первинна та вторинна наукова інформація. Пошук, збір, ефективна обробка наукової інформації та її систематизація. Інформаційне забезпечення географічних досліджень. Джерела наукової інформації – літературні, фондові, картографічні, електронні.	Лекція (2 год.)	Наукова та навчальна література.	6,13,14,17, 18,21	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 11. 2 акад. год.	Тема 4. Джерела наукової інформації. Збір, систематизація та обробка наукової інформації.	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру

Тиж. 12. 2 акад. год.	Тема 4. Збір та систематизація наукової інформації. Первинна та вторинна наукова інформація. Обробка інформації, зібраної в ході наукових досліджень (продовження). Методика роботи із різними джерелами наукової інформації. Обробка результатів наукового дослідження методами графічного та статистичного аналізу. Система Internet. Глобальна система географічної інформації (географічна мережа) в системі Internet.	Практичне заняття (2 год.)	Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 13. 2 акад. год.	Тема 4. Джерела наукової інформації. Збір, систематизація та обробка наукової інформації (продовження).	Лекція (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 14. 2 акад. год.	Тема 5. Академічна доброчесність: принципи, вимоги щодо дотримання та покарання за порушення. Поняття «академічної доброчесності». Принципи академічної доброчесності. Форми порушення академічної доброчесності. Нормативно-правове забезпечення та регламентування процесу дотримання академічної доброчесності на всеукраїнському рівні та в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. Заходи з попередження порушення академічної	Лекція (2 год.)	Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру

	добросовісності. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.					
Тиж. 15. 2 акад. год.	Тема 5. Принципи дотримання академічної доброчесності.	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	1. Курсова – як первинна наукова робота студента. 2. Вибір теми курсової роботи. 3. Збір та обробка матеріалу дослідження. 4. Вимоги до написання тексту, оформлення графічного матеріалу та бібліографії.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 16. 2 акад. год.	Тема 6. Оформлення результатів наукового дослідження. Підготовка та оформлення студентських наукових робіт. Наукова робота. Форми наукової звітності. Види студентських наукових робіт – наукові доповіді, наукові реферати, курсові, дипломні та магістерські роботи. Оформлення наукового звіту: написання, редагування, рецензування, підготовка до друку.	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	1. Вибір теми дипломної роботи. 2. Збір та обробка матеріалу дослідження. 3. Вимоги до написання та оформлення тексту та графічного матеріалу.	впродовж першого навчального семестру
Тиж. 17. 2 акад. год.	Тема 6. Оформлення результатів наукового дослідження. Підготовка та оформлення студентських наукових робіт (продовження). Структура, зміст та обсяг курсових і кваліфікаційних робіт з географічних та краєзнавчо-туристичних дисциплін. Оформлення ілюстрованого та графічного матеріалу. Загальні вимоги щодо оформлення оза текстової частини наукової роботи. Правила та принципи	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. 2. Наукова монографія, наукова стаття, тези. 3. Методика підготовки та оформлення публікацій. 4. Форми звітності при науковому дослідженні.	впродовж першого навчального семестру

	ведення наукової дискусії. Привселюдний захист результатів наукової творчості.					
Тиж. 18. 2 акад. год.	Тема 6. Оформлення результатів наукового дослідження. Підготовка та оформлення студентських наукових робіт.	Практичне заняття (2 год.)	Презентація. Наукова та навчальна література.	1, 3, 6,13	Принципи й орієнтири формування предмета наукового дослідження. Пізнавальні завдання в науковому дослідженні. Основні рівні наукових досліджень.	впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

10. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОП Туризм базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань), періодичним контролем по тестах и контрольних робіт за матеріалами двох модулів. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох періодичних контрольних робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ЕСТ8.

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Туристична політика зарубіжних країн», є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час періодичного контролю. Впродовж семестру студент за виконання завдань отримує до 50 балів за кожен з двох модулів, що загалом складає 100 балів. Наприкінці курсу студент здає іспит, за який також може отримати максимально 100 балів. Підсумкова оцінка являє собою середнє арифметичне з оцінок за семестр і за екзамен.

Студент повинен підготувати під час практичних занять низку матеріалів.

Розподіл балів, які отримують студенти

20 балів – поточний контроль, робота на практичних заняттях (за кожний з двох модулів);

30 балів – періодичні контрольні (модульні) роботи: 2 контрольні роботи по 30 балів кожна;

За сумою набраних балів студент отримує оцінку за семестр на останньому занятті відповідно до затвердженої **100-бальної шкали** академічних досягнень. Наприкінці курсу студент здає іспит, за який також може отримати максимально 100 балів. Підсумкова оцінка являє собою середнє арифметичне з оцінок за семестр і за екзамен.

Якщо студент набрав менше 60% балів за видами робіт першого і другого модулів, то вважається таким, що має академічну заборгованість, і перескладає її в період ліквідації академічної заборгованості.

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь на практичному занятті	1 – відповідь відсутня, 2 – відповідь із суттєвими помилками принципового змісту 3 – за відповідь з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню, 4 - за відповідь із незначними помилками, 5 – за повну відповідь, логічно виважену, правильну за змістом)
Творчий проект. Презентація загальної характеристики туристичних послуг і туристичної політики на прикладі окремих регіонів і країн	5 балів, з них 1 – за фрагментарний знання основних положень туристичної політики країн з суттєвими помилками, 2 – за презентацію, що майже не розкриває змісту теми і містить суттєві помилки, 3 – за презентацію, що частково розкриває зміст теми з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання, 4 – за презентацію із достатньо повним розкриттям змісту теми, виділенням основних положень туристичної політики країни, із незначними помилками або відсутністю розкриття окремих рис туристичного потенціалу. 5 – за повне розкриття змісту теми, виділення основних складових туристичної політики країни.
Компетентнісно-орієнтовані завдання	5 балів, з них 1 – за фрагментарне виконання завдань, 2 – за виконання завдань із суттєвими помилками, 3 – за виконання завдань з помітними помилками, але такими, що не перешкоджають усвідомленню суті питання 4 – за достатньо повне виконання завдань із незначними помилками, 5 – за повне виконання завдань без помилок)
Опитування (номенклатура)	5 балів, з них 1 – фрагментарне знання, містяться суттєві помилки

	2 – знання менш половини номенклатури, виявляються суттєві помилки 3 - знання понад половини номенклатури без суттєвих помилок. 4 – знання більшої частини номенклатури. 5 – знання всієї номенклатури.
Іспит	100 балів: 90 балів – відповіді на 3 усних питання (по 30 балів); 10 балів – відповіді на 10 тестових завдань. Усні відповіді: 28-30 балів – систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми, а також з основних питань, що виходять за її межі; точне використання наукової термінології, стилістично грамотний, логічний, правильний виклад відповіді на питання; повне та глибоке засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованою навчальною програмою дисципліни. 25-27 балів - систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми; точне використання наукової, стилістично грамотний, логічний, правильний виклад відповіді на питання; повне засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованою навчальною програмою дисципліни; 22-24 балів – систематизовані, глибокі і повні знання з усіх поставлених питань в обсязі навчальної програми, допускаються незначні помилки (не більше 1—2); використання наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне викладення відповіді на питання, уміння робити обґрунтовані висновки; засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої, навчальною програмою дисципліни. 21-23 балів – систематизовані, глибокі і повні знання з усіх розділів навчальної програми, допускаються незначні помилки (не більше 1—2); використання наукової термінології, лінгвістично і логічно правильне викладення відповіді на питання, вміння робити обґрунтовані висновки; засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчальною програмою дисципліни;

	18-20 балів – досить повні і систематичні знання в обсязі навчальної програми; використання необхідної наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне викладення відповіді на питання, вміння робити обґрунтовані висновки; засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; 15-17 балів – достатні знання в об'ємі навчальної програми; використання необхідної наукової термінології, стилістично грамотне, логічно правильне викладення відповіді на питання, вміння робити обґрунтовані висновки; засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; 12-14 бали – достатній обсяг знань у рамках освітнього стандарту але з помітними помилками, вадами засвоєння, але такими, що не перешкоджають подальшому навчанню; засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; використання наукової термінології, стилістичний і логічний виклад відповіді на питання, вміння робити висновки хоча й з помилками; 9-11 бали – недостатньо повний обсяг знань у рамках освітнього стандарту; знання частині основної літератури, рекомендованої навчальної програмою дисципліни; використання наукової термінології, виклад відповіді на питання з істотними логічними помилками; 5-8 бали - фрагментарні знання в рамках освітнього стандарту; знання окремих літературних джерел, рекомендованих навчальною програмою дисципліни; невміння використовувати наукову термінологію дисципліни, наявність в відповіді грубих стилістичних і логічних помилок; 1-4 бал – відсутність знань і компетенцій в рамках освітнього стандарту або відмова від відповіді. Тестові завдання: 1 бал – завдання виконано, 0 балів – завдання не виконано.
--	---

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	74-81	
D	64-73	задовільно
E	60-63	
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Афанасьєв А. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / А.О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: підручник. – К.: Вища школа, 1997.
3. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Мукачєво: РВВ МДУ, 2007. – 68 с.
4. Жучкова В. К. Методы комплексных физико-географических исследований : учеб. пособие. для студ. вузов / Жучкова В. К., Э. М. Раковская. – М: Издательский центр «Академия», 2004 – 368 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О. В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2009. – 206 с.
6. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень Навчальний посібник / Л.: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.

Допоміжна література

7. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.

8. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр. та доп. Навч. посіб. / О. В. Колесников. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень : Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
10. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В. І. Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
11. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
12. Основы научных исследований. География / Под ред. Н. Д. Пистуна и Г. И. Швевса. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1988. – 192 с.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Г. С. Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.